

Sygn. akt I NSNc 260/21

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Żmij

Bogusława Rutkowska (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa M. M. i E. M.

przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 17 listopada 2021 r.

rozpoznając skargę nadzwyczajną Rzecznika Praw Obywatelskich od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 18 grudnia 2017 r.

sygn. akt V Ca (...)

I. na podstawie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z wnioskiem rozpatrzenie pytań prawnych:

„1. Czy art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej w związku z art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że przesądzają one o dopuszczalności środka prawnego takiego jak skarga nadzwyczajna, służącego wzruszeniu prawomocnego orzeczenia sądu, gdy zachodzi potrzeba >>zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej<<,

jeżeli skorzystanie z tego środka jest konieczne dla zapewnienia skuteczności prawa Unii?;

2. czy art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej w związku z art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji, gdy przepisy prawa krajowego umożliwiają zmianę lub uchylenie prawomocnego orzeczenia sądu w przypadku naruszenia zasad określonych w Konstytucji państwa członkowskiego przy użyciu środka takiego jak skarga nadzwyczajna przepisy te mogą być podstawą uchylenia lub zmiany prawomocnego orzeczenia sądu również w razie naruszenia prawa Unii?;

3. czy art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej w związku z art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji, gdy sąd krajowy naruszył prawo Unii w sposób prowadzący do wadliwego – z punktu widzenia tego prawa – rozstrzygnięcia sprawy, prawomocne orzeczenie sądu może być uchylone lub zmienione przy zastosowaniu środka prawnego takiego jak skarga nadzwyczajna, który uzależnia takie rozstrzygnięcie od >>rażącego<< naruszenia prawa?”;

II. odracza rozpoznanie sprawy.

UZASADNIENIE

Przedmiot postępowania

Powodowie E. M. i M. M. (dalej także: kredytobiorcy) 18 stycznia 2008 r. zawarli z pozwanym (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w G. (obecnie: (...) Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w W., dalej także: Bank) umowę nr (...) o kredyt mieszkaniowy „(...) kredyt budowlano-hipoteczny”, przeznaczony na zakup na rynku

pierwotnym nieruchomości od dewelopera lub spółdzielni mieszkaniowej. Umowa składała się z: A. Części Szczegółowej Umowy (dalej także: CSU) oraz B. Części Ogólnej Umowy (dalej także: COU), które w sposób łączny określały strony, ich prawa i obowiązki oraz przedmiot umowy.

Na podstawie przedmiotowej umowy Bank zobowiązał się udzielić kredytobiorcom kredytu denominowanego, udzielonego w złotych polskich w kwocie stanowiącej równowartość 123.180,80 CHF, z przeznaczeniem na finansowanie przedpłat na poczet nabycia od firmy deweloperskiej lokalu mieszkalnego zlokalizowanego w Z. przy ulicy S., działka nr (...), dla którego zostanie urządzona przez Sąd Rejonowy w W. księga wieczysta (§ 1 ust. 1 i 2 CSU). Okres kredytowania został ustanowiony od 18 stycznia 2008 r. do 28 grudnia 2037 r. (§ 1 ust. 4 CSU).

W dniu sporządzenia umowy roczne oprocentowanie kredytu wynosiło 5.36667% (§ 1 ust. 8 CSU). Rzeczywista roczna stopa procentowa wynosiła 5,73% (§ 1 ust. 11 CSU). Szacunkowy całkowity koszt kredytu w dniu sporządzenia umowy wynosił 238.369,10 zł (§ 2 ust. 1 CSU).

Tytułem zabezpieczenia spłaty kredytu ustanowiona została hipoteka kaucyjna do kwoty 405.000 zł na lokalu mieszkalnym położonym w Z. przy ulicy S., działka nr (...) (§ 3 ust. 1 CSU).

Wypłata kredytu miała nastąpić w transzach, na wskazany przez kredytobiorcę rachunek bankowy, przy czym wypłata pierwszej transzy kredytu miała być zrealizowana nie później niż w ciągu 2 dni od daty spełnienia warunków wypłaty pierwszej transzy kredytu, opisanych w § 4 ust. 5 (§ 4 ust. 1 CSU). Spłata kredytu miała następować zgodnie z harmonogramem spłat doręczonym kredytobiorcy, w terminie do 28 grudnia 2037 r., w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej, przy czym do przeliczeń wysokości rat kapitałowo-odsetkowych spłacanego kredytu stosuje się kurs sprzedaży danej waluty według tabeli kursów obowiązującej w banku w dniu spłaty, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych (§ 5 ust. 1 i 2 CSU oraz § 13 COU).

28 lutego 2008 r. powodowie zapłacili pierwszą ratę kredytu w kwocie 1.323,37 zł, która miała charakter odsetkowy.

Pismem z 9 lutego 2016 r. powodowie wezwali Bank do zwrotu wszystkich pobranych od nich środków pieniężnych tytułem spłaty kredytu w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania, powołując się na nieważność umowy kredytu.

Następnie, w piśmie z 18 marca 2016 r., powodowie złożyli do Sądu Rejonowego wniosek o zawezwanie do próby ugodowej, zarejestrowany pod sygn. akt XVI Co (...), które pozostało bez odpowiedzi.

Pozwem z 26 sierpnia 2016 r. powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego Banku na rzecz każdego z nich kwot po 249 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 18 lutego 2016 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od Banku na ich rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podnieśli, że umowa kredytu zawiera postanowienia niedozwolone określające główny przedmiot świadczenia – wobec czego jest nieważna. Zgodnie z § 1 ust. 1 CSU kredyt został udzielony w złotych polskich w kwocie stanowiącej równowartość 123.180,80 CHF, jednak żadne postanowienie umowy kredytowej nie określało, ile wynosi owa równowartość w walucie polskiej. Powodowie wskazali, że pozwany Bank, wbrew warunkom określonym w art. 385¹ § 1 k.c., zastrzegł sobie w tym zakresie prawo do swobodnego decydowania. W piśmie procesowym z 30 grudnia 2016 r. sprecyzowano, że dochodzona pozwem tytułem nienależnego świadczenia kwota stanowi część roszczenia powodów wobec pozwanego i odpowiada części pierwszej raty o charakterze odsetkowym, pobranej przez Bank 28 lutego 2008 r., a wynoszącej 1.327,37 zł.

Na rozprawie 13 stycznia 2017 r. powodowie zgłosili żądanie ewentualne, wnosząc o zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z nich kwot po 55 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, podnosząc, że postanowienia umowy kredytu dotyczące wypłaty kredytu w złotych polskich nie są dla nich wiążące, wobec czego Bank powinien wypłacić im umówioną kwotę kredytu w walucie CFK. E. M. i M. M. wskazali, że dochodzona w ramach żądania ewentualnego kwota, wynosząca łącznie 110 CHF, stanowi część przysługującego im od Banku, a nie wypłaconego do dnia zgłoszenia tego żądania, świadczenia w kwocie 123.180,80 CHF.

Wyrokiem z 10 marca 2017 r., sygn. akt XVI C (...), Sąd Rejonowy w W oddalił powództwo E. M. i M. M. oraz zasądził od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kwotę 137 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wyjaśnił, że nie znalazł podstaw do uznania postanowień umowy kredytowej za niedozwolone klauzule umowne, z uwagi na brak przesłanek abuzywności przewidzianych w art. 385¹ k.c.

Przedmiotowe rozstrzygnięcie zostało zaskarżone przez powodów. Wyrokiem z 18 grudnia 2017 r., sygn. akt V Ca (...), Sąd Okręgowy w W. oddalił apelację E. M. i M. M., zasądzając od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji odnośnie do zawarcia i realizacji zawartej między stronami umowy kredytowej. W ocenie Sądu Okręgowego nie doszło do naruszenia art. 385¹ § 1 k.c., albowiem kwestionowana przez powodów klauzula, regulując tzw. spread walutowy, nie określała głównego świadczenia stron, nie naruszała rażąco interesów konsumentów i tym samym nie wypełniała przesłanek abuzywności. Sąd Okręgowy nie podzielił również podnoszonego przez powodów zarzutu naruszenia art. 4 i 6 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: Dyrektywa 93/13).

Skargę nadzwyczajną od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 18 grudnia 2017 r., sygn. akt V Ca (...), wniósł, na podstawie art. 8 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich w zw. z art. 89 § 1 w zw. z art. 115 § 1 i 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, powołując się na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, Rzecznik Praw Obywatelskich (dalej także: skarżący) – zaskarżając go w całości.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu:

I. na podstawie art. 89 § 1 pkt 1 i 2 ustawy o Sądzie Najwyższym rażące naruszenie prawa materialnego, tj.:

1. art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 385¹ § 3 k.c. poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na uznaniu, że:

a) klauzule regulujące tzw. spread walutowy nie określają głównego świadczenia stron umowy kredytu bankowego,

b) klauzula zawarta w § 1 ust. 2 COU nie narusza rażąco interesu konsumenta,

co w konsekwencji doprowadziło Sąd Okręgowy w W. do odmowy uznania kwestionowanych przez powodów klauzul umownych za niedozwolone;

2. art. 58 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie, wyrażające się w nieprzeprowadzeniu badania, czy umowa kredytu jest ważna i wykonalna, jeżeli dokona się z niej eliminacji klauzul niedozwolonych zgodnie z treścią 385¹ § 1 k.c.;

3. art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. poprzez jego niezastosowanie i niedokonanie wzajemnego rozliczenia stron;

II. na podstawie art. 89 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym naruszenie art. 2, art. 45 ust. 1 i art. 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W uzasadnieniu skargi nadzwyczajnej Rzecznik Praw Obywatelskich wskazał m.in., że sądy krajowe są zobowiązane urzeczywistniać należytą ochronę konsumenta w świetle treści Dyrektywy 93/13, która jest aktem o fundamentalnym znaczeniu dla ochrony konsumentów w Unii Europejskiej, tak dalece jak to tylko możliwe, po to, aby osiągnąć przewidywany przez nią rezultat, i w ten sposób zastosować się do wymogów przepisu art. 288 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Rzecznik podkreślił, że naruszenie przepisów Dyrektywy 93/13 stanowi w systemie prawa unijnego naruszenie przepisów mających rangę norm bezwzględnie obowiązujących, stanowiących element unijnego porządku publicznego (wyrok TSUE z 6 października 2009 r., *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU: C:2009:615, pkt 52). W ocenie skarżącego Sąd Okręgowy w W., wydając kwestionowany wyrok, dopuścił się zatem nie tylko naruszenia przepisów prawa materialnego, wskazanych jako podstawa zarzutów skargi nadzwyczajnej, ale także nie zapewnił powodom standardów ochrony konsumenta wynikających z prawa wspólnotowego, do czego był zobowiązany, aby zniwelować brak równowagi między konsumentem a przedsiębiorcą oraz urzeczywistnić ochronę zamierzoną przez Dyrektywę 93/13.

Rzecznik wskazał także, że obowiązek ujęty w art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13 odpowiada wymogom związanym z istnieniem prawa do skutecznego środka prawnego oraz zapewnieniem wysokiego poziomu ochrony konsumentów, ujętych w art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (dalej także: Karta, KPP). Prawo do skutecznego środka prawnego obowiązuje m.in. w odniesieniu do określenia zasad proceduralnych. Postępowanie krajowe niezgodne z prawem do skutecznego środka prawnego to takie, którego zasady regulujące przedstawianie zarzutów skutkują znaczącym zwiększeniem prawdopodobieństwa tego, że zainteresowani konsumenci nie wniosą wymaganych zarzutów (wyrok TSUE z 13 września 2018 r., Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, pkt 59, 61 i przytoczone tam orzecznictwo). Co więcej, cechy postępowania sądowego, toczącego się w ramach prawa krajowego pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem, nie mogą stanowić elementu mogącego osłabiać ochronę prawną, z której powinien korzystać konsument na podstawie przepisów Dyrektywy 93/13 (wyroki TSUE: z 14 czerwca 2012 r., Banco de Espanol de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, pkt 55; z 14 marca 2013 r., Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, pkt 62). Zważywszy, że Karta Praw Podstawowych ma taką samą moc prawną jak Traktaty (art. 6 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej; dalej także: TUE), jej postanowienia stosuje się bezpośrednio (art. 51 ust. 1 KPP), a także, iż zasada skutecznej ochrony praw, jakie jednostki wywodzą z prawa wspólnotowego, do której odnosi się art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, stanowi ogólną zasadę prawa Unii, jedynie potwierdzoną w art. 47 KPP (wyroki TSUE: z 13 marca 2007 r., Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, pkt 37; z 22 grudnia 2010 r., DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, pkt 29-33), skarżący wskazał także na naruszenie tej zasady, wyartykułowanej w art. 47 Karty.

Odnosząc się wprost do kwestii uznania klauzul indeksacyjnych za postanowienia niedozwolone, Rzecznik Praw Obywatelskich wskazał, że w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej są one kwalifikowane jako postanowienia dotyczące głównego świadczenia stron (wyroki TSUE: z 30 kwietnia 2014 r., Kásler i Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, pkt 68; z 20 września 2017 r., Andriciuc, C-186/16, EU:C:2017:703, pkt 35-38, 41; z 3 października 2019 r., Dziubak, C-260/18, EU:C:2019:819, pkt 44), podlegające

reżimowi art. 4 ust. 2 Dyrektywy 93/13. W przypadku, gdy postanowienie tego rodzaju zostało sformułowane w sposób niejednoznaczny, tj. nieprzedstawiający w sposób przejrzysty konkretnego działania mechanizmu, do którego odnosi się dany warunek umowny, a także, w zależności od przypadku, związku między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach, tak aby konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z umowy konsekwencje ekonomiczne (wyroki TSUE: z 30 kwietnia 2014 r., Kásler i Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, pkt 71-72; z 9 lipca 2015 r., Bucura, C-348/14, EU:C:2015:447, pkt 52; z 20 września 2017 r., Andriuc, C-186/16, EU:C:2017:703, pkt 44; z 3 marca 2020 r., Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, pkt 47, 50), po stronie sądu aktualizuje się obowiązek przeprowadzenia kontroli jego abuzywności. Sąd powinien przeprowadzić ocenę nieuczciwego charakteru postanowień umowy w odniesieniu do chwili jej zawarcia, z uwzględnieniem wszystkich okoliczności, o których przedsiębiorca mógł wiedzieć przy zawieraniu umowy i które mogły wpływać na jej późniejsze wykonanie, uwzględniając m.in. fachową wiedzę banku w zakresie ewentualnych wahań kursów wymiany i ryzyka wiążącego się z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej oraz sprawdzając, czy bank, traktujący konsumenta w sposób sprawiedliwy i słuszny, mógłby racjonalnie spodziewać się, że konsument przyjąłby taki warunek w drodze negocjacji indywidualnych (wyroki TSUE: z 14 marca 2013 r., Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, pkt 68, 69; z 20 września 2017 r., Andriuc, C-186/16, EU:C:2017:703, pkt 56, 57).

W ocenie skarżącego kwestionowane przez powodów postanowienie umowy nie określały precyzyjnie rzeczywistej wysokości świadczenia Banku, jak też świadczeń kredytobiorców, w sposób możliwy do ustalenia bez decyzji pozwanego Banku. W zawartej między stronami umowie kredytowej brak było bowiem wskazania, na podstawie jakich kryteriów Bank ustala kurs wymiany waluty obcej zarówno w momencie uruchomienia kredytu, jak i spłaty poszczególnych rat. To, zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich, prowadzi do wniosku, że postanowienie umowne, określające główne świadczenie powodów w postaci obowiązku zwrotu kredytu i uiszczenia odsetek, nie było sformułowane w sposób jednoznaczny w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Mimo to, Sąd Okręgowy w W., wydając zaskarżony

wyrok, nie przeprowadził kontroli nieuczciwego charakteru klauzul wskazanych w pozwie, a w konsekwencji nie zbadał, czy bez tych postanowień zawarta między stronami umowa kredytu może obowiązywać i tym samym, czy jest ważna wedle art. 58 § 1 k.c.

Wobec powyższego Rzecznik Praw Obywatelskich, na podstawie art. 91 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W..

W odpowiedzi na skargę nadzwyczajną pozwany wniósł o jej oddalenie – wobec braku podstaw do twierdzenia, że zaskarżony wyrok jest niezgodny z prawem, oraz o zasądzenie od strony powodowej na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Przepisy prawa polskiego

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 2.

Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 9.

Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego.

Art. 45.

1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.
(...)

Art. 91.

1. Ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i

jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy.

2. Umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.

3. Jeżeli wynika to z ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską umowy konstytuującej organizację międzynarodową, prawo przez nią stanowione jest stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami.

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym
(t.j. Dz.U. 2021, poz. 154; dalej: u.SN)

Art. 1.

Sąd Najwyższy jest organem władzy sądowniczej, powołanym do:

1) sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez:

(...)

b) kontrolę nadzwyczajną prawomocnych orzeczeń sądowych w celu zapewnienia ich zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej przez rozpoznawanie skarg nadzwyczajnych.

(...)

Art. 26.

§ 1. Do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpatrywanie skarg nadzwyczajnych, rozpoznawanie protestów wyborczych i protestów przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego i referendum konstytucyjnego oraz stwierdzanie ważności wyborów i referendum, inne sprawy z zakresu prawa publicznego, w tym sprawy z zakresu ochrony konkurencji, regulacji energetyki, telekomunikacji i transportu kolejowego oraz sprawy, w których złożono odwołanie od decyzji Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, a także skargi dotyczące przewlekłości postępowania przed sądami powszechnymi i wojskowymi oraz Sądem Najwyższym.

(...)

Art. 89.

§ 1. Jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub sądu wojkowego kończącego postępowanie w sprawie może być wniesiona skarga nadzwyczajna, o ile:

- 1) orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji lub
 - 2) orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, lub
 - 3) zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego
- a orzeczenie nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

(...)

Art. 91.

§ 1. W przypadku uwzględnienia skargi nadzwyczajnej, Sąd Najwyższy uchyla zaskarżone orzeczenie w całości lub w części i stosownie do wyników postępowania orzeka co do istoty sprawy albo przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania właściwemu sądowi, w razie potrzeby uchylając także orzeczenie sądu pierwszej instancji, albo umarza postępowanie. Sąd Najwyższy oddala skargę nadzwyczajną, jeżeli stwierdzi brak podstawy do uchylenia zaskarżonego orzeczenia.

(...)

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego
(t.j. Dz.U. 2021, poz. 1805; dalej: k.p.c.)

Art. 363.

§ 1. Orzeczenie sądu staje się prawomocne, jeżeli nie przysługuje co do niego środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia.

(...)

Art. 366.

Wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami.

Art. 398¹

§ 1. Od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie strona, Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich lub Rzecznik Praw Dziecka może wnieść skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

(...)

Art. 398².

§ 1. Skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych – niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia skarga kasacyjna przysługuje także w sprawach o odszkodowanie z tytułu wyrządzenia szkody przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem.

(...)

Art. 399.

§ 1. W wypadkach przewidzianych w dziale niniejszym można żądać wznowienia postępowania, które zostało zakończone prawomocnym wyrokiem.

(...)

Art. 403.

(...)

§ 2. Można również żądać wznowienia w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich faktów lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.

(...)

Art. 412.

§ 1. Sąd rozpoznaje sprawę na nowo w granicach, jakie określa podstawa wznowienia.

§ 2. Po ponownym rozpoznaniu sprawy sąd stosownie do okoliczności bądź oddała skargę o wznowienie, bądź uwzględniając ją zmienia zaskarżone orzeczenie albo je uchyla i w razie potrzeby pozew odrzuca lub postępowanie umarza.

(...)

Art. 424¹.

§ 1. Można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

§ 2. W wyjątkowych wypadkach, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, można także żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu pierwszej lub drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli strona nie skorzystała z

przysługujących jej środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie wyroku w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych.

Art. 424⁴.

Skargę można oprzeć na podstawie naruszeń prawa materialnego lub przepisów postępowania, które spowodowały niezgodność wyroku z prawem, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda. Podstawą skargi nie mogą być jednak zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Pytanie

W odniesieniu do rozpoznawanej w postępowaniu głównym sprawy, wywołanej skargą nadzwyczajną Rzecznika Praw Obywatelskich od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 18 grudnia 2017 r., sygn. akt V Ca (...), należy przypomnieć na wstępie, że dotyczy ona umowy kredytu denominowanego do waluty CHF, udzielonego w złotych polskich, zawartej między powodami, będącym konsumentami, a pozwanym Bankiem.

Rzecznik Praw Obywatelskich wskazał w uzasadnieniu skargi nadzwyczajnej, że sąd krajowy, wydając zaskarżone orzeczenie, naruszył przepisy Dyrektywy 93/13, nie zapewniając należytej ochrony będącym konsumentami powodom, a także zasadę wyartykułowaną w art. 47 Karty Praw Podstawowych, gwarantującą każdemu prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem. Zważywszy, że zgodnie z art. 91 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej prawo Unii Europejskiej należy stosować bezpośrednio, z pierwszeństwem przed ustawami w razie wystąpienia kolizji, nie ulega wątpliwości, że sąd, dokonując oceny zgłoszonego roszczenia, powinien ocenić je także w kontekście zgodności z prawem wspólnotowym. Przy rozpoznawaniu sprawy z udziałem konsumentów sąd krajowy jest w szczególności zobowiązany do zbadania z urzędu, czy dane warunki umowne, wchodzące w zakres stosowania Dyrektywy 93/13, mają nieuczciwy charakter – w wypadku zaś potwierdzenia takiego stanu rzeczy, sąd powinien z urzędu zniwelować brak równowagi między konsumentem a przedsiębiorcą, o ile posiada niezbędne ku temu informacje dotyczące stanu faktycznego i prawnego

(wyroki TSUE: z 13 września 2018 r., Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711; z 21 grudnia 2016 r., Gutiérrez Naranjo i in., C-154/15 i C-308/15, EU:C:2016:980; z 21 kwietnia 2016 r., Radlinger i Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283).

W tym kontekście pojawiają się wątpliwości, czy środek prawny taki jak skarga nadzwyczajna, którego uwzględnienie skutkuje wzruszeniem prawomocnego orzeczenia sądu, może być wykorzystywany także w celu zapewnienia skuteczności prawa Unii, biorąc pod uwagę, że dopuszczalność jego wniesienia jest w pierwszej kolejności uzależniona od potrzeby „zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej” (art. 89 § 1 *in principio* u.SN), zaś jego uwzględnienie jest możliwe w przypadku naruszenia zasad lub wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji (art. 89 § 1 pkt 1 u.SN) lub rażącego naruszenia prawa (art. 89 § 1 pkt 2 u.SN).

W orzecznictwie krajowym powszechnie przyjmuje się, że skarga nadzwyczajna jest instytucją o wyjątkowym charakterze, której konstrukcyjnym założeniem jest takie określenie jej przesłanek, by służyła ona eliminowaniu z obrotu orzeczeń sądowych obarczonych wadami o fundamentalnym znaczeniu w świetle zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (wyrok Sądu Najwyższego z 14 kwietnia 2021 r., I NSNc 5/21; postanowienie Sądu Najwyższego z 27 maja 2021 r., I NSNc 109/20, OSNKN 2021/3/24). Rolą przeprowadzanej przez Sąd Najwyższy na skutek wniesienia skargi nadzwyczajnej konkretnej kontroli konstytucyjnej nie jest eliminowanie z obrotu wszelkich wadliwych orzeczeń, a jedynie tych, które godzą w podstawy umowy społecznej, będącej fundamentem demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, a zatem dotyczą określonego kształtu relacji pomiędzy jednostką a władzą publiczną (przedmiotowa strona zasady demokratycznego państwa prawnego) lub godności upodmiotowionej jednostki (podmiotowa strona zasady demokratycznego państwa prawnego) (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 maja 2021 r., I NSNk 4/20; wyrok Sądu Najwyższego z 26 maja 2021 r., I NSNc 105/20). Stwierdzone naruszenia, godzące w ową zasadę, muszą być zatem na tyle poważne, by nakazywały ingerencję w powagę rzeczy osądzonej (wyrok Sądu Najwyższego z 9

grudnia 2020 r., I NSNu 1/20). Należy mieć bowiem na uwadze, że instytucja skargi nadzwyczajnej, umożliwiając, w przypadku stwierdzenia jej zasadności, uchylenie prawomocnego orzeczenia, stanowi wyjątek od konstytucyjnej zasady stabilności prawomocnych orzeczeń sądowych (art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Rozpatrując zatem konieczność zmiany lub uchylenia prawomocnego wyroku jako wymogu płynącego z obowiązywania zasady państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, zauważyć należy konflikt wartości, który musi zostać rozstrzygnięty poprzez odwołanie się do zasady proporcjonalności, przy czym kluczowe znaczenie będzie miała proporcjonalność *sensu stricto*, wyrażająca się w wyważaniu między koniecznością ochrony powagi rzeczy osądzonej a koniecznością ochrony integralnie rozumianej zasady demokratycznego państwa prawnego jako przestrzeni urzeczywistniania sprawiedliwości społecznej (postanowienie Sądu Najwyższego z 8 września 2021 r., I NSNc 154/20, wyrok Sądu Najwyższego z 15 września 2021 r., I NSNc 9/21). W wyroku z 15 września 2021 r., I NSNc 9/21, Sąd Najwyższy podkreślił, że samo wydanie orzeczenia z rażącym naruszeniem prawa nie uzasadnia jeszcze jego uchylenia celem zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego. W tym przypadku Sąd Najwyższy oddalił skargę nadzwyczajną, przyznając pierwszeństwo konstytucyjnej wartości pewności prawa, której immanentnym elementem jest ochrona powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*) służąca ochronie stabilności i prawomocności orzeczeń sądowych oraz kształtowanych przez nie stosunków prawnych.

Skarga nadzwyczajna w żadnym wypadku nie może być więc rozumiana jako instrument ponownej kontroli instancyjnej (wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20, OSNKN 2021/1/4; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20; z 26 maja 2021 r., I NSNc 105/20) i nie powinna być wykorzystywana w sposób zmierzający do wymuszenia kolejnej kontroli orzeczenia, którego prawidłowość była już wcześniej weryfikowana (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 maja 2021 r., I NSNk 10/20).

Wspomniana zasada stabilności prawomocnych orzeczeń sądowych stanowi również ważną wartość w porządku prawnym Unii Europejskiej. Uznaje się,

że ze względu na powagę rzeczy osądzonej, stabilność prawa i stosunków prawnych, jak również na prawidłowe administrowanie wymiarem sprawiedliwości istotne jest, aby orzeczenia sądowe, które stały się prawomocne po wyczerpaniu przysługujących środków odwoławczych lub po upływie przewidzianych dla tych środków terminów, były niepodważalne. Prawo wspólnotowe nie zobowiązuje zatem sądu krajowego do zaprzestania stosowania krajowych przepisów proceduralnych nadających prawomocność danemu orzeczeniu, nawet jeśli umożliwiłoby to usunięcie naruszenia prawa wspólnotowego, które wynika z tego orzeczenia (wyroki TSUE: z 1 czerwca 1999 r., *Eco Swiss*, C-126/97, EU:C:1999:269, pkt 46, 47; z 16 marca 2006 r., *Kapferer*, C-234/04, EU:C:2006:178, pkt 20, 21 i 24).

Jednocześnie, w odniesieniu do prawa wspólnotowego obowiązuje zasada skuteczności (*effet utile*), która nakazuje pełne stosowanie prawa Unii we wszystkich państwach członkowskich, jak również stanowi gwarancję ochrony proceduralnej praw, jakie jednostki wywodzą z tego prawa. W świetle tej zasady prawo wspólnotowe powinno być stosowane z urzędu, bez konieczności powoływania się na nie w ramach formułowanych przez stronę zarzutów. Jednocześnie, w odniesieniu do postępowania administracyjnego, podkreśla się, że zasada skuteczności wymaga ponownego rozpatrzenia sprawy w przypadku, gdy pierwotna decyzja okazała się oparta na rażąco błędnej wykładni prawa Unii (wyroki TSUE: z 13 stycznia 2004 r., *Kühne & Heitz*, EU:C:2004:17, pkt 27; z 12 lutego 2008 r., *Willy Kempter KG*, EU:C:2008:78, pkt 38, 46).

W kontekście wzajemnej relacji tych dwóch zasad Sąd Najwyższy wypowiedział się w postanowieniu z 22 października 2009 r., I UZ 64/09, OSNP 2011/13-14/194, wywodząc, że zasady efektywności nie można odnosić wyłącznie do możliwości wzruszenia prawomocnego wyroku za pomocą skargi o wznowienie postępowania. Istnieją bowiem inne środki prawne umożliwiające skorygowanie wadliwości orzeczenia lub uzyskanie ochrony praw strony, jak zwłaszcza apelacja, skarga kasacyjna lub skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Dwa pierwsze środki prowadzą do eliminacji wadliwych orzeczeń z obrotu prawnego, natomiast ostatni z nich pozwala na uzyskanie prejudykatu w sprawie o naprawienie szkody wyrządzonej przez

niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej. Ponieważ podstawę tych wszystkich środków może stanowić zarzut naruszenia prawa Unii Europejskiej, nie ma potrzeby dokonywania elastycznej wykładni przepisów o wznowieniu postępowania. Jednocześnie, powołując się na wyrok w sprawie Kapferer, Sąd Najwyższy wskazał, że „ustanawiając zasady proceduralne dotyczące środków prawnych służących ochronie praw podmiotowych wywodzących się bezpośrednio z prawa wspólnotowego, państwa członkowskie mają zapewnić, że zasady te nie będą mniej korzystne od zasad dotyczących podobnych środków w prawie krajowym (zasada równoważności) oraz że zasady te nie uczynią wykonywania prawa przyznanego przez prawo wspólnotowe praktycznie niemożliwym (zasada efektywności).”.

Na tym gruncie Sąd Najwyższy, rozpoznając sprawę w postępowaniu głównym, powziął wątpliwość wyrażoną w pytaniu pierwszym, a zatem, czy prawidłowa wykładnia Traktatów wymaga uznania dopuszczalności wniesienia środka prawnego takiego jak skarga nadzwyczajna dla zapewnienia skuteczności prawa Unii, także w wypadku, gdy przepis stanowiący podstawę takiego środka o charakterze nadzwyczajnym wyraźnie uzależnia dopuszczalność jego wniesienia od potrzeby „zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej”. Chodzi tu o ogólną, funkcjonalną przesłankę, określoną w art. 89 § 1 *in principio* u.SN, której zaistnienie jest niezbędne do wniesienia skargi nadzwyczajnej, a która wprost odwołuje się do naczelnej zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej wywodzonej z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z tą normą Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Normą o podobnym znaczeniu w systemie prawa europejskiego jest art. 2 TUE, który stanowi, że Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości oraz na równości kobiet i mężczyzn.

Już samo porównanie treści tych dwóch zasadniczych norm pozwala uznać, że zasada państwa prawnego (praworządności) stanowi wspólny fundament zarówno dla ustroju Rzeczypospolitej Polskiej, jak i dla porządków prawnych wszystkich państw członkowskich, leżącą u podstaw Traktatów założycielskich. Na powyższe wskazywał już polski Trybunał Konstytucyjny, stwierdzając w wyroku z 11 maja 2005 r., K 18/04, OTK-A 2005/5/49, że „Konstytucja RP oraz prawo wspólnotowe oparte są na tym samym zespole wspólnych wartości wyznaczających naturę demokratycznego państwa prawnego oraz katalog i treść praw podstawowych. (...) Konsekwencją wspólnej dla wszystkich państw członkowskich aksjologii systemów prawnych jest to, że prawa podstawowe zagwarantowane w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz wynikające z tradycji konstytucyjnych wspólne dla państw członkowskich tworzą zasady ogólne prawa wspólnotowego (art. 6 ust. 2 TUE [obecnie art. 6 ust. 3 TUE – przyp. aut.]).”.

Powyższe daje podstawy do uznania, że potrzeba „zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej” może być uzasadniona nie tylko ze względu na obowiązywanie zasady państwa prawnego w krajowym porządku prawnym, ale także z uwagi na jej uniwersalny charakter, wspólny dla wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej i leżący u podstaw całego prawa wspólnotowego.

Nie jest jednak jasne, czy owo uniwersalne obowiązywanie zasady państwa prawnego uzasadnia, celem zapewnienia skuteczności prawa wspólnotowego, dopuszczalność środka takiego jak skarga nadzwyczajna, którego uwzględnienie umożliwia wzruszenie prawomocnego orzeczenia sądowego. Należy bowiem po pierwsze przypomnieć, że art. 89 § 1 *in principio* u.SN w sposób jednoznaczny i kategoryczny uzależnia możliwość złożenia skargi nadzwyczajnej od konieczności zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, czyniąc z tego warunku obligatoryjną i podstawową przesłankę nie tylko uwzględnienia, ale w ogóle wniesienia skargi nadzwyczajnej. W tym kontekście pojawiają się także wątpliwości związane z wzajemną relacją wspomnianych już powyżej zasad: stabilności prawomocnych orzeczeń sądowych i skuteczności prawa wspólnotowego, a

dokładniej – z ich ścieraniem się w odniesieniu do środka prawnego o takim charakterze, jak skarga nadzwyczajna, w świetle prawa do skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii (art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, art. 47 KPP) wykładanego w związku z zasadą lojalnej współpracy (art. 4 ust. 3 TUE) i zasadą państwa prawnego (art. 2 TUE).

Wątpliwość wyrażona w pytaniu drugim odnosi się do interpretacji, na gruncie prawa wspólnotowego, szczegółowej przesłanki skargi nadzwyczajnej, określonej w art. 89 § 1 pkt 1 u.SN. Zgodnie z tym przepisem uwzględnienie skargi nadzwyczajnej jest możliwe, o ile zaskarżone nią orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Na tym tle aktualizuje się kwestia, czy naruszenie prawa Unii może być rozumiane jako równoważna względem przesłanki naruszenia zasad określonych w Konstytucji państwa członkowskiego przesłanka uchylecia lub zmiany prawomocnego orzeczenia sądu w razie wniesienia takiego środka prawnego jak skarga nadzwyczajna. Wątpliwość ta jest uzasadniona z jednej strony wskazywanym już powyżej wyjątkowym charakterem instytucji skargi nadzwyczajnej, która powinna służyć wyłącznie eliminowaniu z obrotu prawnego orzeczeń sądowych obarczonych wadami o fundamentalnym znaczeniu, z drugiej zaś strony – istnieniem pewnej wspólnoty wartości i zasad, wyznaczających naturę demokratycznego państwa prawnego, podzielanych przez wszystkie państwa członkowskie i wynikających ze wspólnych im tradycji konstytucyjnych, na których opiera się Unia i które stanowią część jej prawa jako zasady ogólne (art. 2 TUE, art. 6 ust. 3 TUE).

Podobnie, przesłanki szczegółowej skargi nadzwyczajnej dotyczy pytanie trzecie. Pojawia się wątpliwość, czy w przypadku, gdy sąd krajowy naruszył prawo Unii w sposób prowadzący do wadliwego – z punktu widzenia tego prawa – rozstrzygnięcia sprawy, prawomocne orzeczenie tego sądu może być uchylone lub zmienione przy zastosowaniu środka prawnego takiego jak skarga nadzwyczajna, który uzależnia takie rozstrzygnięcie od stwierdzenia „rażącego” naruszenia prawa. Zgodnie bowiem z art. 89 § 1 pkt 2 u.SN uwzględnienie skargi nadzwyczajnej jest dopuszczalne, o ile zaskarżone nią orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie. W orzecznictwie

krajowym ukształtował się pogląd, zgodnie z którym rażące naruszenie prawa to nie tylko naruszenie o charakterze niewątpliwym, ale przede wszystkim naruszenie na tyle wyraźne, że do jego ustalenia nie jest konieczne prowadzenie złożonych procesów intelektualnych. Naruszenie prawa „rażące” jest czym innym niż naruszenie prawa „oczywiste”, czyli widoczne dla przeciętnego prawnika *prima facie* bez konieczności wnikliwej analizy. O rażącym naruszeniu prawa może być mowa wówczas, gdy miało miejsce naruszenie przepisu o zasadniczym znaczeniu dla prawidłowego rozpoznania, a także rozstrzygnięcia sprawy, i uczyniono to w taki sposób, iż mogło to mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z 5 maja 2021 r., I NSNc 159/20). Jednocześnie, „rażące” naruszenie prawa w rozumieniu art. 89 § 1 pkt 2 u.SN oznacza naruszenie relewantne z punktu widzenia przesłanki ogólnej skargi, czyli konieczności urzeczywistnienia zasady demokratycznego państwa prawnego (wyroki Sądu Najwyższego: z 24 marca 2021 r., I NSNc 134/20; z 8 czerwca 2021 r., I NSNc 25/19; postanowienie Sądu Najwyższego z 22 lipca 2020 r., I NSNc 5/20).

Na tym tle konieczne staje się udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy prawidłowa wykładnia Traktatów wymaga uznania dopuszczalności wniesienia środka takiego jak skarga nadzwyczajna także w przypadku, gdy owo naruszenie dotyczy przepisów prawa wspólnotowego. Jednocześnie, pojawia się wątpliwość co do sposobu interpretacji wyrażenia „rażące naruszenie prawa” na gruncie prawa Unii. Choć można założyć, że wzruszanie prawomocnych orzeczeń powinno nastąpić wówczas, gdy naruszenie prawa unijnego ma charakter poważny i oczywisty, to dokonanie takiej oceny na poziomie państwa członkowskiego, bez stosownych wytycznych w tym zakresie wynikających choćby z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości, nie zawsze jest jednak możliwe z uwagi na charakter prawa wspólnotowego i potrzebę jego jednolitej wykładni w państwach członkowskich. Także na tym tle powstają zatem uzasadnione wątpliwości co do możliwości wzruszenia prawomocnego orzeczenia sądu krajowego, naruszającego prawo Unii w sposób prowadzący do wadliwego – z punktu widzenia tego prawa – rozstrzygnięcia sprawy, w drodze środka prawnego takiego jak skarga nadzwyczajna, którego uwzględnienie jest możliwe w przypadku stwierdzenia naruszenia prawa, ale tylko o ile naruszenie to ma charakter rażący.

Mając na uwadze przedstawione wątpliwości, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.